

Аналітична довідка
про стан забезпечення закладів професійної (професійно-технічної)
освіти області практичними психологами та соціальними педагогами
станом на 24 листопада 2023 року

В умовах тривалих широкомасштабних воєнних дій на території України актуалізувалося питання надання своєчасної та систематичної психологічної і соціально-педагогічної допомоги усім учасникам/учасницям освітнього процесу. Внаслідок цього істотно зросла роль психологічної служби у системі освіти. На жаль, через суттєве збільшення чисельності учасників і учасниць освітнього процесу, які отримали психологічні травми різного ступеня складності, перед працівниками/працівницями психологічної служби постають нові виклики та завдання. Передусім це постійна психологічна підтримка, соціальний патронаж та інша допомога, щоб запобігти розвитку посттравматичного стресового розладу.

Відповідно до ст. 76 «Психологічна служба та соціально-педагогічний патронаж у системі освіти» Закону України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII *«психологічне забезпечення освітнього процесу в закладах освіти здійснюють практичні психологи. ...Соціально-педагогічний патронаж здійснюється соціальними педагогами».*

«Посади практичного психолога, соціального педагога вводяться в штатні розписи навчальних закладів за умови наявності спеціалістів з фаховою освітою з розрахунку не більше однієї ставки кожної посади на навчальний заклад за рахунок коштів загального фонду відповідних бюджетів (для державних і комунальних навчальних закладів)» відповідно до наказу МОН України від 06.12.2010 № 1204 «Про затвердження Типових штатних нормативів професійно-технічних навчальних закладів», у редакції *наказу МОН України від 03.07.2017 № 948 «Про внесення змін до деяких наказів Міністерства освіти і науки України і Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України».*

Також звертаємо увагу, що відповідно до листа МОН України від 21.08.2023 № 1/12492-23 «Про пріоритетні напрями роботи психологічної служби у системі освіти у 2023/2024 навчальному році» *«головним пріоритетом діяльності закладів освіти є забезпечення психологічної стійкості учасників освітнього процесу, які постраждали від російської збройної агресії. За таких умов та для організації належного психологічного, соціально-педагогічного супроводу учасників освітнього процесу у новому навчальному році керівники обласних, районних, міських департаментів (управлінь, відділів) освіти і науки, закладів освіти мають вжити заходів для стовідсоткового забезпечення закладів освіти, навчально-методичних центрів/кабінетів/лабораторій психологічної служби методистами, практичними психологами, соціальними педагогами відповідно до нормативної потреби».*

Аналіз якісного складу працівників і працівниць психологічної служби закладів професійної (професійно-технічної) освіти області передбачав збір інформації про рівень забезпечення фахівцями/фахівчинями, їх освіту, навантаження, стаж роботи на посаді, кваліфікаційну категорію, педагогічне звання. Окрім того, було зібрано перелік проблемних тем практичних психологів/психологинь та соціальних педагогів/педагогинь з метою моніторингу стану їх реалізації.

За результатами аналізу якісного складу працівників/працівниць психологічної служби станом на 24 листопада 2023 року психологічний супровід та соціально-педагогічний патронаж учасників і учасниць освітнього процесу здійснює 31 фахівець/фахівчиня: 16 практичних психологів/психологинь та 15 соціальних педагогів/педагогинь (рис.1).

Якісний склад психологічної служби ЗП(ПТ)О області

Рис. 1

Із 17 закладів П(ПТ)О області забезпечені обома фахівцями/фахівчинями – 15, лише практичною психологією – 1 (ДНЗ «Центр легкої промисловості та побутового обслуговування населення м. Житомира»), не мають жодного фахівця/фахівчині – 1 (Головинське ВПУ нерудних технологій) (рис. 2, 3).

Рівень забезпечення ЗП(ПТ)О області практичними психологами/психологинями

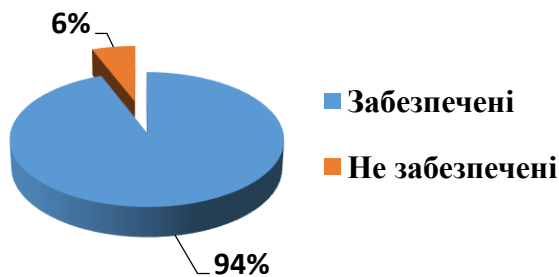

Рис. 2

Рівень забезпечення ЗП(ПТ)О області соціальними педагогами/педагогинями

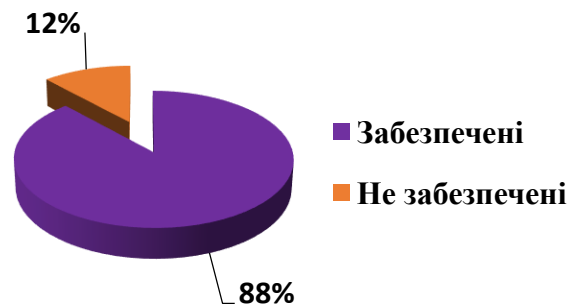

Рис. 3

Також наголошуємо, що відповідно до п. 12 наказу МОН України від 22.05.2018 № 509 «Про затвердження Положення про психологічну службу у системі освіти України» посади практичних психологів та соціальних педагогів «...обіймають працівники з вищою освітою за відповідною спеціальністю».

У зв'язку з тим, що наказ МОН України від 01.06.2013 № 665 «Про затвердження кваліфікаційних характеристик професій (посад) педагогічних та науково-педагогічних працівників навчальних закладів» втратив чинність, актуальною для соціальних педагогів/педагогинь на даний час залишається кваліфікаційна характеристика, розміщена у додатку 1 до наказу МОН України від 28.12.2006 № 864 «Про планування діяльності та ведення документації соціальних педагогів, соціальних педагогів по роботі з дітьми-інвалідами системи Міністерства освіти і науки України». Відповідно до неї соціальний педагог/педагогиня «для вирішення соціально-педагогічних завдань повинен мати знання в обов'язі вищої освіти зі спеціальностей «Соціальна педагогіка», «Соціальна робота».

Відповідний освітній рівень мають 10 соціальних педагогинь (рис. 4).

Освітній рівень соціальних педагогів/педагогинь

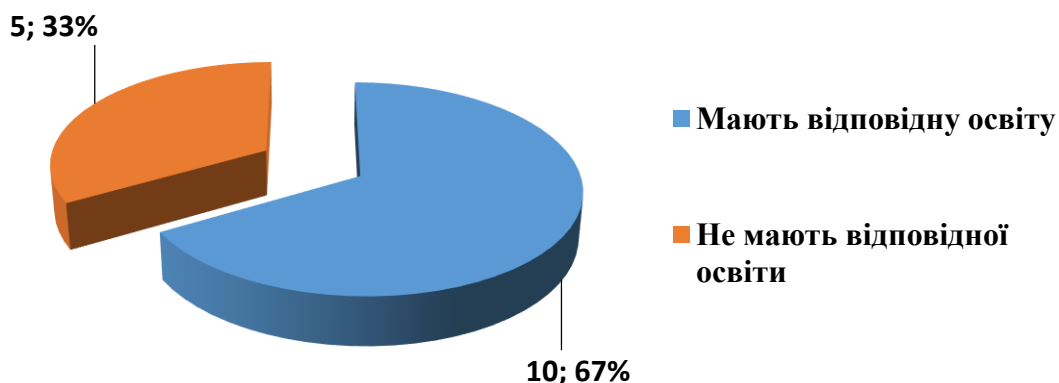

Рис. 4

На посади практичних психологів/психологинь приймають осіб, які згідно з п. 1.9 «Умови допуску до роботи за професією» наказу Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 24.11.2020 № 2425-20 «Про затвердження професійного стандарту «Практичний психолог закладу освіти» *«мають вищу психологічну освіту та/або професійну кваліфікацію»*. Професійну та освітню кваліфікацію, її віднесення до рівня НРК підтверджують наступні документи:

- диплом бакалавра (6 рівень НРК) за спеціальністю 053 Психологія;
- диплом магістра (спеціаліста) (7 рівень НРК) за спеціальністю 053 Психологія;
- сертифікат, атестаційний лист, інші додаткові документи, що підтверджують володіння професійними компетентностями, необхідними для виконання трудових функцій практичного психолога, та підвищення рівня його кваліфікації (згідно з п.1.10 наказу Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 24.11.2020 № 2425-20 «Про затвердження професійного стандарту «Практичний психолог закладу освіти»).

Відповідний освітній рівень мають усі практичні психологи-психологині закладів П(ПТ)О області.

Утім, відповідно до підпункту 2 пункту 3 наказу МОН України від 09.09.2022 № 805 «Про затвердження Положення про атестацію педагогічних працівників» *«педагогічні працівники, які були прийняті на посади до набрання чинності цим наказом, продовжують працювати у закладах освіти та мають вищу освіту за спеціальностями, що не відповідають навчальним предметам (інтегрованим курсам, дисциплінам), які вони викладають, або педагогічній діяльності за посадою, вважаються такими, що мають відповідну посаді професійну кваліфікацію та атестуються на відповідність займаній посаді з присвоєнням кваліфікаційної категорії та педагогічних звань як такі, що мають відповідну освіту»*.

Педагогічне навантаження усіх практичних психологів/психологинь та майже всіх соціальних педагогів/педагогинь, крім «ДНЗ «Новоград-Волинське ВПУ» (0,5 ставки), становить 1 ставку.

Серед практичних психологів/психологинь стаж роботи на посаді від 0 до 5 років мають 6 осіб, від 6 до 10 років та від 11 до 15 років – по 2 особи, від 16 до 20 років – 4 особи, від 21 до 25 років – 2 особи (рис. 5).

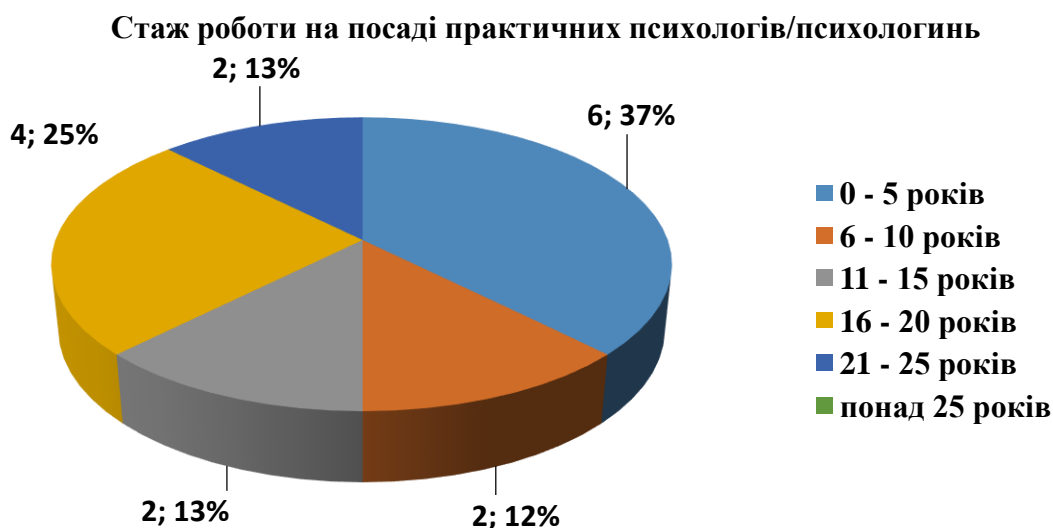

Рис. 5

Соціально-педагогічний патронаж учасників освітнього процесу здійснюють соціальні педагоги/педагогині зі стажем роботи на посаді від 0 до 5 років – 6 осіб, від 6 до 10 років – 3 особи, від 11 до 15 років – 5 осіб, від 16 до 20 років – 1 особа (рис. 6).

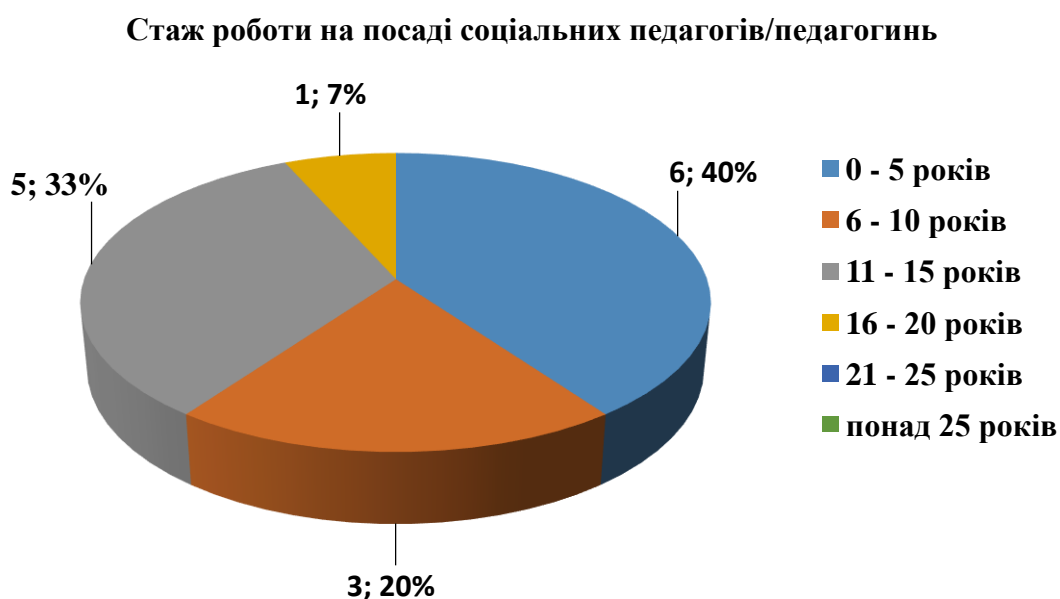

Рис. 6

Аналіз кваліфікаційного рівня працівників/працівниць психологічної служби показав, що педагогічне звання «практичний психолог-методист» присвоєно 3 практичним психологам-психологиням; кваліфікаційну категорію «спеціаліст вищої категорії» мають 5 практичних психологів-психологинь та 1 соціальна педагогиня; «спеціаліст першої категорії» – по 5 практичних психологинь та соціальних педагогів/педагогинь; «спеціаліст другої категорії» – 1 практична психологиня та 2 соціальні педагогині; «спеціаліст» – 5 практичних психологинь та 7 соціальних педагогинь (рис. 7, 8).

Кваліфікаційний рівень практичних психологів/психологинь

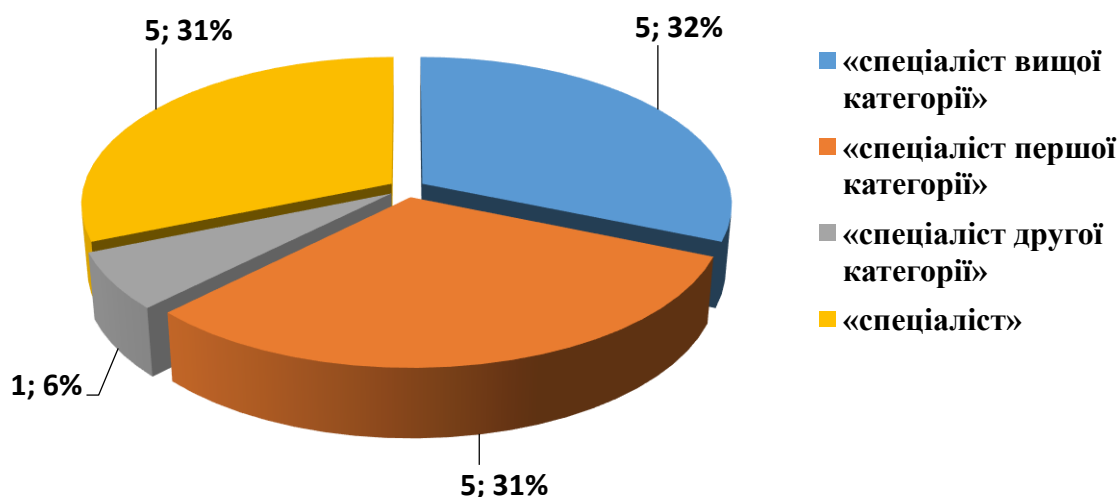

Рис. 7

Кваліфікаційний рівень соціальних педагогів/педагогинь

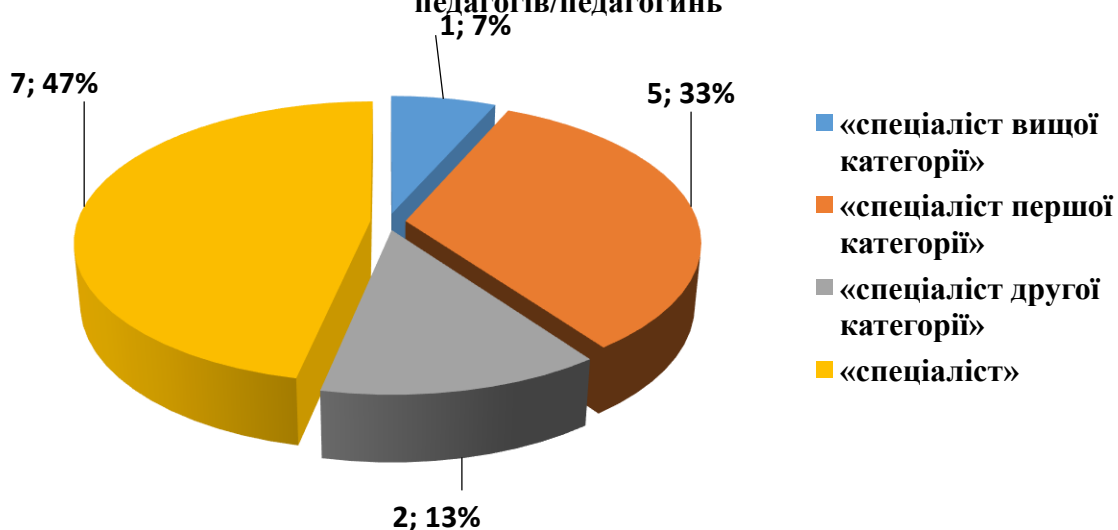

Рис. 8

Переважна більшість проблемних тем, обраних працівниками/працівницями психологічної служби ЗП(ПТ)О області, спрямовані на реалізацію обласного проекту «Психолого-педагогічна підтримка психічного здоров'я учасників освітнього процесу у ЗП(ПТ)О області» (наказ Департаменту освіти і науки обласної військової адміністрації від 14.11.2022 № 140 «Про обласний проект «Психолого-педагогічна підтримка психічного здоров'я учасників освітнього процесу у ЗП(ПТ)О області»») (табл. 1).

Табл. 1

№ з/п	Назва ЗП(ПТ)О	Прізвище, ім'я та по батькові фахівця/фахівчині	Посада	Назва проблемної теми
1.	БПБЛ	Мішина Оксана Григорівна	Практична психологиня	Психічне здоров'я здобувачів освіти в стресових умовах війни
2.		Григорук Тетяна Андріївна	Соціальна педагогиня	Психічне здоров'я усіх учасників навчального процесу

3.	ПТУ № 4 м. Бердичева	Мазунова Оксана Володимирівна	Практична психологиня	Психологічна допомога та емоційна підтримка учасників освітнього процесу
4.		Майданюк Віктор Володимирович	Соціальний педагог	Психічне здоров'я учасників освітнього процесу закладу П(ПТ)О
5.	ЖППЛ	Ковальов Валентин Володимирович	Практичний психолог	Психічне здоров'я учасників освітнього процесу закладу П(ПТ)О в умовах війни
6.		Джепбарова- Розбицька Олена Рахманкуловна	Соціальна педагогиня	Психічне здоров'я учасників освітнього процесу закладу П(ПТ)О в умовах війни
7.	ДНЗ «НВВПУ»	Бучинська Наталія Петрівна	Практична психологиня	Психологічний супровід взвемовідносин всіх учасників освітнього процесу в умовах воєнного стану
8.			Соціальна педагогиня	Соціальний захист, формування свідомого ставлення здобувачів освіти до психічного здоров'я в умовах воєнного стану
9.	ДНЗ «ЦСО м. Житомира»	Вдовенко Дарина Олександрівна	Практична психологиня	Психічне здоров'я учасників освітнього процесу закладу П(ПТ)О
10.		Оніжук Олена Михайлівна	Соціальна педагогиня	Психічне здоров'я учасників освітнього процесу закладу П(ПТ)О
11.	ДНЗ «ОПЛ»	Клочкова Ірина Анатоліївна	Практична психологиня	Профілактика агресивної поведінки здобувачів освіти
12.		Існюк Віта Сергіївна	Соціальна педагогиня	Профілактика девіантної поведінки підлітків
13.	БПЛ	Горшкова Оксана Петрівна	Практична психологиня	Впровадження відновного підходу, посередництва та медіації та практики функціонування служб порозуміння в закладі освіти
14.		Шевчук Світлана Миколаївна	Соціальна педагогиня	Психічне здоров'я учасників освітнього процесу навчального закладу
15.	ДНЗ «ЖВПТУ»	Пліс Світлана Вікторівна	Практична психологиня	Дослідження проблеми психічного здоров'я учасників освітнього процесу
16.		Поліщук Світлана Володимирівна	Соціальна педагогиня	Збереження соціального благополуччя і психічного здоров'я усіх учасників освітнього процесу під час військового стану
17.	ЦПТО м. Житомира	Кокуца Віта Володимирівна	Практична психологиня	Створення безпечного освітнього середовища як основи психічного здоров'я учасників освітнього процесу
18.		Коберник Ірина Олександрівна	Соціальна педагогиня	Соціальне виховання як основа соціалізації особистості
19.	ДНЗ	Матущенко	Практична	Підтримка психологічного

	«ЦЛПШОН м. Житомира»	Світлана Логвинівна	психологиня	здоров'я учасників освітнього процесу в умовах війни
20.	ДНЗ «БВПУ»	Артеменко Світлана Миколаївна	Практична психологиня	Формування психологічної культури та соціальної компетентності в учасників освітнього процесу
21.		Єфименко Людмила Станіславівна	Соціальна педагогиня	Формування особистісної цілеспрямованості здобувачів освіти
22.	ОПЛ	Хомяк Юлія Станіславівна	Практична психологиня	Збереження психічного здоров'я учасників освітнього процесу
23.		Нестерчук Оксана Володимирівна	Соціальна педагогиня	Підвищення психосоціальної стійкості особистості до впливів соціального середовища
24.	ДНЗ «МПЛ»	Синежук Алла Віталіївна	Практична психологиня	Психологічна допомога та емоційна підтримка учасників освітнього процесу ДНЗ «Малинський професійний ліцей»
25.		Козакевич Тетяна Василівна	Соціальна педагогиня	Формування здоров'язберігаючої компетентності у здобувачів освіти в навчальному середовищі в умовах воєнного стану, шляхом використання сучасних інтерактивних форм роботи
26.	ЛПЛ	Гадомська Інна Олександрівна	Практична психологиня	Створення сприятливих умов для збереження психічного здоров'я учасників освітнього процесу Любарського професійного ліцею
27.		Гнатишина Лариса Василівна	Соціальна педагогиня	Формування духовної, творчої, соціально-активної, всебічно розвиненої з комплексом життєвих позицій і цінностей
28.	КПАЛ	Кукса Варвара Володимирівна	Практична психологиня	Збереження психічного здоров'я учасників освітнього процесу КПАЛ
29.		Сулковська Ірина Леонідівна	Соціальна педагогиня	Збереження психічного здоров'я учасників освітнього процесу КПАЛ
30.	ЖПЛ ЖОР	Волинчук Дар'я Сергіївна	Практична психологиня	Психологічний супровід і підтримка психічного здоров'я під час військового стану
31.		Мерзла Світлана Миколаївна	Соціальна педагогиня	Соціально-педагогічний супровід для успішної соціалізації здобувачів освіти з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, в умовах сучасного світу

Враховуючи вищезазначене, з метою забезпечення належного психологічного, соціально-педагогічного супроводу учасників освітнього процесу, **керівникам закладів професійної (професійно-технічної) освіти області** вжити заходів щодо:

- стовідсоткового забезпечення закладів працівниками/працівницями психологічної служби відповідно до нормативної потреби;
- створення належних умов праці практичним психологам/психологиням соціальним педагогам/педагогиням.

Підготували: *Антоніна ГОЛУБЕНКО, Ірина НАГАЄВСЬКА, методисти НМК ПТО у Житомирській області*